

Jókúti András

EGY KIMÉRA SZÜLETÉSE* **KÍSÉRLET EGY EGYSÉGES EURÓPAI SZABADALMI BÍRÁSKODÁSI** **RENDSZER LÉTREHOZÁSÁRA**

A szabadalmi rendszerek territorialitásra épülő logikájából következően Európában már hosszú ideje problémaként jelentkezik a szabadalmi jogérvényesítés töredezettsége. Hiába épültek ki nemzetközi mechanizmusok az egyszerre több országban való oltalomszerzés megkönnyítésére (egészen messzire megy ebben a tekintetben a központosított eljárásban megadott európai szabadalmak rendszere), bitorlás esetén mégis csupán nemzeti bíróságok előtt indítható peres eljárás, azaz országonként külön-külön kell megvívnia a csatát annak a jogosultnak, akinek a szabadalmával kapcsolatban határokon átnyúló jogvitái keletkeznek. Ugyanez áll a más típusú szabadalmi ügyekre is: elég, ha arra gondolunk, hogy a felszólásra nyitva álló határidő lejártával egyenként (országonként eltérő eljárásban és hatóságok előtt) kell az érvénytelennek tartott európai szabadalmak nemzeti „sárkányfejeit” levágnia annak, aki a megsemmisítésüket tűzi ki célul maga elé.

Mindez természetesen annak a következménye is, hogy egyelőre csak a tervek – tervezetek – szintjén létezik a közösségi szabadalom jogintézménye, amely egységes természetű kizárólagos jogot adna az egész Európai Unió területére nézve – és amely nyilvánvalóan olyan bíraskodási rendszer létrehozását követeli meg, amelyben a döntések ugyanakkora területi hatállyal bírnak.

1. Előzmények

1.1. A XX. század második felétől mind a közösségi szabadalom, mind – hozzá kapcsolódóan – egy „páneurópai” szabadalmi bíraskodási rendszer megteremtésére nézve történtek kísérletek.

A közösségi szabadalomról szóló – soha hatályba nem lépett – luxemburgi egyezmény 1989-es felülvizsgált változatához olyan jegyzőkönyvet csatoltak, amelynek értelmében a nemzeti bíróságok jártak volna el elsőfokú szabadalmi bírói fórumként, a másodfokú eljárások pedig egy központi bírói instancia előtt folytak volna.

* „A görög mitológiában a Kiméra oroszlánfejű, kecsketestű és kígyófarkú szörnyeteg volt. Általános fogalomként használva a kiméra (chimera) olyan dolgot ír le, amely több különböző forrás tulajdonságait egyesíti magában.” (Forrás: Idegen Szavak Gyűjteménye, www.idegen-szavak.hu)

A közösségi szabadalomról szóló közösségi rendelet 2000-es keltezésű tervezete kapcsán 2003-ban létrejött közös politikai megközelítés¹ ezzel szemben az Európai Bíróság ún. „különtanácsaira” (*judicial panels*) bízta volna az elsőfokú szabadalmi törvénykezést, a másodfokot pedig – csupán szemantikailag paradox módon – az Elsőfokú Bíróság testesítette volna meg.² Ennek a modellnek az alkalmazását az EK-szerződés 229a. és 225a. cikkének együttes olvasata tette volna (és tenné ma is) lehetővé – de csak a közösségi szabadalom vonatkozásában.

Már az előzmények rendkívül rövid és leegyszerűsített fenti összefoglalásából is kitűnik, hogy a közösségi szabadalommal összefüggésben nem csupán lehetséges, de szükségszerű is egy integrált szabadalmi bíraskodási rendszer felépítése. Egy olyan fórumrendszer azonban, amelynek csupán a közösségi szabadalmakkal összefüggő jogviták elbírálására van hatásköre, nem oldja meg a megadást követően a nemzeti szabadalmakkal azonos hatályúként tovább élő európai szabadalmakkal összefüggő jogérvényesítési nehézségeket. Annál is inkább így van ez, mivel a közösségi szabadalom nem hogy nem váltaná ki az európai szabadalmakat (ez innovációpolitikai szempontból sem lenne kívánatos), de önmaga is az európai szabadalmak rendszerén belül létezne csupán, annak egy speciális fajtáját képezné (ti. ahol a bejelentő az Európai Közösséget mint egészet jelöli meg).

1.2. Az Európai Szabadalmi Szervezeten (ESZSZ) belül elindult ugyan egy gondolkodási folyamat, amelynek eredményeképpen 2005-re kidolgozásra került az európai szabadalmakkal kapcsolatos jogvitákra hatáskörrel bíró Európai Szabadalmi Bíróság létrehozatalát előírányzó Európai Szabadalmi Bíraskodási Megállapodás (European Patent Litigation Agreement, EPLA) tervezete,³ a csatlakozás azonban az ESZSZ tagjai számára csupán választható lett volna, így joghatósága nem feltétlenül ölelte volna fel az egész Európai Közösség területét, azaz az esetlegesen létrejövő közösségi szabadalmakkal kapcsolatos jogviták kezelésére sem nyújtott volna garanciát. A tervezetet olyan kritika is érte, hogy az Európai Unió tagállamainak már nincs is hatásköre az EPLA-hoz való csatlakozásra, tekintettel többek között a joghatósági és szellemi tulajdoni jogérvényesítési szabályok részleges közösségi harmonizációjára.

¹ 7159/03 PI 24, Brussels, 7 March 2003; a Bizottság eredeti javaslata: Proposal for a Council Regulation on the Community patent, COM(2000) 412 final, 2000/0177(CNS), Brussels, 1 August 2000.

² Egy meghatározott átmeneti időszakban a szabadalmi bíraskodás kijelölt nemzeti bíróságokra tartozott volna.

³ EPLA: European Patent Litigation Agreement; Draft Agreement on the establishment of a European patent litigation system, WPL/10/05, Munich, 07.12.2005; [http://webserv.epo.org/projects/babylon/eponet.nsf/0/F4CF2F6008160AB4C125723D004B0707/\\$File/latest_draft_en.pdf](http://webserv.epo.org/projects/babylon/eponet.nsf/0/F4CF2F6008160AB4C125723D004B0707/$File/latest_draft_en.pdf)

1.3. A közösségi szabadalomról szóló, 2000-ben kelt rendelettervezet tárgyalásainak 2004-es kátyúba jutására és a fentebb felvázolt jogérvényesítési problémákra tekintettel az Európai Bizottság 2006. január 9-én konzultációt kezdeményezett – kérdőív formájában – az európai szabadalmi rendszer jövőjéről. A Bizottság a konzultációs folyamat eredményeire építve 2007. április 3-án közleményt tett közzé,⁴ amelyben felvázolja az európai szabadalmi rendszer továbbfejlesztésének lehetséges irányait.

A Bizottság megítélése szerint innovációpolitikai és versenyképességi szempontból is sürgetően szükséges, hogy egyszerű, költséghatékony és jó minőségű, „one-stop-shop” szabadalmi rendszer épüljön ki Európában, mind a szabadalmi bejelentések vizsgálatára és a szabadalmak megadására, mind pedig a szabadalom megadása után induló eljárásokra, köztük különösképpen a szabadalmi perekre.⁵ A közleményből az tűnt ki, hogy a Bizottság rövid távon egy integrált európai szabadalmi bíraskodási rendszer létrehozására kíván összpontosítani, ezt tartja a legfontosabb és leginkább sürgető feladatnak (a közösségi szabadalom ügye csak ezt követően kerülne újból napirendre).⁶

A közösségi szabadalomról 2003-ban létrejött közös politikai megközelítés fentebb vázolt bíraskodási rendszerét a Bizottság – hivatkozva a konzultáció eredményeire is – kritikusan ítélte meg: az érintettek túlzottan központosítottak találták az Európai Bírósághoz telepített bíraskodási hatásköröket. A szabadalmakkal – különösen az európai szabadalmakkal – kapcsolatos bíraskodás helyzete ezzel együtt a közlemény szerint több okból sem kielégítő jelenleg Európában. Mivel a központosított eljárásban megadott európai szabadalom a megadást követően lényegében az érintett tagállamokban „önálló életet élő” nemzeti szabadalmakra bomlik szét, a jogérvényesítés, a jogviták rendezése is csak tagállamonként, külön-külön lehetséges (*multiple litigation*). A Bizottság szerint ez egyfelől költséges, méghozzá annyira, hogy – főként a kkv-k számára – gyakorlatilag elérhetetlenítheti a szabadalmakat, másfelől pedig aláássa a jogbiztonságot, mivel a különböző felkészültségű és különböző eljárási rendben működő nemzeti bíróságok eltérően értelmezik még az Európai Szabadalmi Egyezményvel (ESZE) – részlegesen – harmonizált szabadalmi anyagi jogot is. Emellett nehézségekbe ütközik a szabadalombitorlástól eltiltó határozatok hatályának több tagállam területére való kiterjesztése (az ún. *cross-border injunctions* elrendelése és végrehajtása) is.

⁴ COM (2007) 165 végleges (Commission Communication on enhancing the patent system in Europe).

⁵ A közlemény adatai szerint ugyanis az Európai Unió az USA-hoz és Japánhoz képest lemaradt a szabadalmazási aktivitás területén, a szabadalmazási költségek pedig jóval magasabbak Európában, mint az említett két országban.

⁶ Időközben többé-kevésbé nyilvánvalóvá vált, hogy a két dosszié annyira szorosan kapcsolódik egymáshoz, hogy csupán egy csomagban való tárgyalásuk képzelhető el: erről tanúskodik a szellemi tulajdonért felelős tanácsi munkacsoport szabadalmakkal foglalkozó formációjának tevékenysége is az elmúlt két és fél évben (amely a bíraskodási kérdések mellett a közösségi szabadalomról szóló rendelettervezet több átdolgozott változatát is megtárgyalta), de a Versenyképességi Tanács is következetesen egy napirendi pont alatt foglalkozik a két témával.

A Bizottság közleménye szerint konszenzus körvonalazódik abban, hogy a szabadalmak kapcsolatos jövőbeli európai bírászkodási rendszernek a következő alapkövetelményeket kell kielégítenie: a szabadalmak érvényességével és bitorlásával kapcsolatos jogvitákat hatékonyan és alacsony költséggel kell rendeznie, a bíróság összetételének és eljárási szabályzatának tükröznie kell a multinacionális jelleget, viszont biztosítani kell, hogy ez ne vezessen a szabadalmi rendszer igénybevevőitől történő eltávolodáshoz (azaz fenn kell tartani a „proximity”-t).⁷

A közlemény áttekintette az európai (illetve közösségi) szabadalmi bírászkodásra kidolgozott két különböző modellt: az EPLA tervezetét és azt a Franciaországtól származó javaslatot⁸ is, amelynek értelmében közösségi bíróságok járnának el mind az európai, mind pedig a jövőbeli közösségi szabadalmakkal kapcsolatos jogvitákban (e két javaslat bővebb ismertetésétől most eltekintünk). A Bizottság a két modell egyes elemeit ötvöző kompromisszumos megoldásra is javaslatot tesz a közleményben. Ez a javaslat már *expressis verbis* megfogalmazza azt az igényt, hogy a létrehozni kívánt európai szabadalmi bírászkodási fórumrendszer rendelkezzen hatáskörrel mind az európai, mind a jövőbeli közösségi szabadalmakkal összefüggő jogvitákra nézve.

1.4. A közlemény „kompromisszumos javaslata” alapján, 2007-ben indult meg az a tárgyalássorozat a tanácsi munkacsoportban, amely – a közösségi szabadalomról szóló rendletervezet átdolgozott változatainak megtárgyalásával párhuzamosan, a Bizottság aktív közreműködésével, az egymást követő elnökségek bábászkodásával – az egységes, integrált szabadalmi bírósági struktúrát létrehozni hivatott jogi szöveg kidolgozását, majd cizellálását célozta (és célozza ma is, hiszen a folyamat korántsem zárult még le).⁹

A német elnökség által tartott munkacsoporti ülések rendszerező-leltározó tevékenységét követően a portugál elnökség szintetizálta az addigi tárgyalások és a három korábban

⁷ A magyar tárgyalási álláspont a következő általános igényeket támasztja az európai szabadalmi bírászkodási rendszerrel szemben:

- nem távolítja el indokolatlanul a bírói fórumokat a rendszer használóitól – ideértve a potenciális alpereseket is;
- eljárásaiban lehetővé teszi a rendszerben részt vevő államok hivatalos nyelvének használatát;
- a jogérvényesítési költségek csökkenését hozza a jelenlegi helyzethez képest;
- indokolatlanul nem eredményezi párhuzamos fórumrendszerek létrejöttét az európai és az esetleges jövőbeli közösségi szabadalmak vonatkozásában;
- megfelel a közösségi jog követelményeinek.

⁸ A Community Judge for the European Patent; a Tanács Főtitkársága által e-mailen 2006. október 24-én szétküldött francia javaslat.

⁹ A több mint két éve tartó tárgyalási folyamat érdekessége, hogy a folyamatosan formálódó tervezetről mind az elnökségek, mind a Bizottság hangsúlyozza: nem hivatalos javaslatról van szó, hanem olyan szövegről, amellyel kapcsolatban politikai megállapodást kívánnak tétő alá hozni, mielőtt hivatalosan is a tagállamok elé tárnák őket (ezzel indokolják azt is, hogy a tagállami észrevételek nem jelennek meg lábjegyzetes formában a tervezethez kapcsolódóan).

felvetett modell elemeit, és kilenc téma köré csoportosította az európai szabadalmi rendszer problematikus pilléreit.¹⁰ 2007 októberében a portugál elnökség „*non paperje*” immár viszonylag konkrétan, az alapelvek rögzítésén túlmenően rajzolta fel egy lehetséges európai szabadalmi rendszer körvonalait.

A bíraskodási rendszer témájában a szlovén elnökség öt munkacsoporti ülést tartott. Ezen az üléseken a rendszer főbb jellemzőinek és „architektúrájának” megvitatása helyett a szlovén elnökség elsősorban a „technikai” jellegű kérdésekre kívánt összpontosítani. Ennek eredményeképpen – ekkor még tartózkodva az alkalmazni kívánt jogi alap megjelölésétől és az aktus típusának megnevezésétől – az elnökség olyan anyagot tárt a tagállamok elé, amely immár normaszöveg formájában tartalmazta azokat, az elmúlt egy évben megvitatott elemeket, amelyek a kialakítandó európai szabadalmi bíraskodási fórumrendszer struktúráját, valamint néhány alapvetőnek ítélt eljárási szabályát fektetik le, és amelyekről már – absztrakt formájukban – korábban született valamiféle konszenzus. A tagállami, jogi szolgálati és bizottsági hozzászólások alapján átdolgozott, immár közösségi és nemzetközi jogi kontextusba helyezett normaszöveg-tervezetet az elnökség 2008 májusában készítette el.

Az alkalmazni kívánt jogi konstrukcióban a főbb sarokpontokat a következők képezik:

- a dokumentum olyan vegyes nemzetközi megállapodás (*mixed agreement*) lenne, amelyet egyik oldalról az Európai Közösség és a tagállamok, másik oldalról az Európai Szabadalmi Szervezet nem EU-tagállam tagjai közül a részt venni kívánó országok kötnének meg;
- az EK hatáskörét az EK-szerződés 308. cikkére alapítaná (a 229a. és a 225a. cikk helyett, bár a jogalap kérdései a mai napig folyamatos kétségek tárgyát képezik);
- a létrehozni kívánt bírói fórumrendszer hatásköre mind a közösségi, mind pedig az európai szabadalmakkal kapcsolatos jogvitákra kiterjedne;
- a közösségi jog értelmezését kizárólag az Európai Bíróság végezheti el.

A francia elnökség a bíraskodás témájában három ülést tartott: az ő vezetésükkel az Európai Unió Szabadalmi Bíróságáról szóló Megállapodása (a továbbiakban: Megállapodás)¹¹ tervezetének (illetve az ehhez kapcsolódó státútumtervezetnek és az eljárási szabályzat témalistájának) két változata került megvitatásra 2008 második felében.

Fontos látni, hogy mivel az elnökségek (illetve a Bizottság) a szabadalmi bíraskodás gordiuszi csomóját nem közösségi jogszabállyal, hanem egy nemzetközi szerződéssel kívánják átvágni, a Megállapodást nem „elfogadni”, hanem megkötni kell, mégpedig a közösségi ha-

¹⁰ Ezek a következők voltak: az elsőfokú bíróságok jellemzői, a másodfok kialakítása, a műszaki hozzáértés biztosítása a bírósági eljárásban, az ügyek elosztásának módja a joghatósági szabályok tükrében, eljárási szabályok, ideiglenes intézkedések, működési költségek, választottbíráskodás, valamint a közösségi szabadalom.

¹¹ A megállapodás elnevezése azóta „az Európai és Közösségi Szabadalmak Bíróságáról szóló Megállapodás”-ra változott.

táskörbe tartozó kérdésekben a Bizottságnak (a Tanácstól kapott megfelelő felhatalmazással, lásd a 3. pontot), a nemzeti hatáskörbe tartozó kérdésekben pedig a tagállamoknak (akiket a nemzetközi tárgyalásokon rendszerint az elnökség képvisel). Ettől függetlenül természetesen nem közömbös, hogy a Bizottság az EK-szerződés melyik cikkére alapítja az – ebben az esetben látszólag „külső” – hatáskörét. Amint az a fentiekből is kiderül, a tárgyalások során az EK-szerződés egyhangúságot igénylő, „szubszidiárius” jellegű 308. cikke került többször is szóba, mint amely a közösségi hatáskört megalapozná.

A cseh elnökség a szabadalmi bírászkodás témájában nem csupán az újra és újra átdolgozott megállapodás- és statútumtervezet megvitatását (valamint az európai szabadalmi bírászkodási rendszerrel kapcsolatos költség-haszon elemzés bemutatását), hanem a Megállapodásról való tárgyalások megkezdésére való felhatalmazásra irányuló bizottsági ajánlásról és az Európai Bíróság véleményének kikéréséről szóló munkaanyagokról szóló véleménycserét is ülései napirendjére tűzte (ezek részletes bemutatását lásd a 3. és 5. pontban).

1.5. A bizottsági közlemény tárgyában az Európai Koordinációs Tárcaközi Bizottság (EKTb)¹² szellemi tulajdonért felelős alcsoportja kialakította és 2007. április 27-én elfogadta az induló tárgyalási álláspontot, amelyet a magyar delegációk következetesen képviseltek a szabadalmakkal kapcsolatos európai uniós üléseken. Ehhez az alapmandátumhoz a későbbiek során kiegészítő tárgyalási álláspontok is készültek, továbbá Magyarország részéről számos alkalommal tettünk – az érintett kormányzati szervek között előzetesen egyeztetett – írásbeli észrevételeket a sorozatosan előterjesztett és felülvizsgált dokumentumokra. A Versenyképességi Tanács 2008. májusi és decemberi, valamint 2009. májusi ülésére is mindezek alapján készült el a hazai álláspont. Időközben azonban a közösségi szabadalom és az integrált európai szabadalmi bírászkodás ügyében is számos olyan új fejlemény következett be, amelyre tekintettel időszerűvé vált új alapmandátum kidolgozása és az EKTb elé való terjesztése. Ennek kellő megalapozása érdekében az EKTb szellemi tulajdonért felelős szakértői alcsoportja széles körű társadalmi konzultációt kezdeményezett, véleményt kérve az érintett érdek-képviselői és szakmai szervezetektől. E konzultáció tanulságaira nagyban építve készült el az európai szabadalmi bírászkodási rendszer reformjával kapcsolatos új alapmandátum, amelyet az EKTb 2009. június 2-i (247.) ülésén jóváhagyott.

1.6. Ennek az írásnak az a célja, hogy az európai szabadalmi bírászkodási reformmal kapcsolatos legutóbbi fejleményeket, az e tárgyban született legújabb tervezeteket és tanulmányokat elsősorban a felülvizsgált, megújított magyar álláspont mentén ismertesse. A szóban forgó tervezetek, tanulmányok és egyéb dokumentumok a következők:

¹² L. az Európai Unió döntéshozatali tevékenységében való részvételről és az ehhez kapcsolódó kormányzati koordinációról szóló 1123/2006. (XII. 15.) Korm. határozatot.

- átdolgozott elnökségi szöveg az Európai és Közösségi Szabadalmak Bíróságáról szóló Megállapodás és a Statútum tervezetére (7928/09 PI 23 COUR 29);¹³
- a Bizottság ajánlása a Bizottságnak a Tanács által adandó felhatalmazásról az egységes szabadalmi bíraskodási rendszert létrehozó megállapodás elfogadására irányuló tárgyalások megkezdésére (7927/09 PI 22 COUR 28);
- az integrált európai szabadalmi bíraskodási rendszer bevezetésének költség-haszon elemzéséről készült tanulmány;¹⁴
- az elnökség munkaanyagai az Európai Bíróságnak az egységes európai szabadalmi bíraskodásról szóló megállapodás tervezetének az EK-szerződéssel való összeegyeztethetőségéről szóló véleményének kikéréséről (9076/09, 9550/09, 9669/09), valamint a Tanács Jogi Szolgálatával elkészített beadvány (11125/09 JUR 292 PI 56 COUR 55).

1.7. A Megállapodás tervezetéhez szorosan kapcsolódik a közösségi szabadalomról szóló rendelettervezet; erről az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle e számában külön tanulmány ad ismertetést.¹⁵

2. Az Európai és Közösségi Szabadalmak Bíróságáról szóló Megállapodás tervezete

2.1. Az Európai és Közösségi Szabadalmak Bíróságáról szóló Megállapodás és a hozzá kapcsolódó Statútum tervezete olyan vegyes megállapodás megkötését irányozza elő, amelyet egyik oldalról az Európai Közösség (EK) és tagállamai, másik részről az ESZSZ-ben részes egyéb államok közül az újfajta szabadalmi bíraskodási rendszerhez csatlakozni kívánó országok kötnének meg. Az EK hatáskörét – előreláthatólag – az EK-szerződés 308. cikkére alapozza.

2.1.1. A Megállapodás alapján olyan integrált – alapvetően központosított, de első fokon korlátozottan decentralizált – bírói fórumrendszer jönne létre, amelynek a közösségi és az európai szabadalmakkal (valamint az ilyen bejelentésekkel, illetve az ezekre vonatkozó kiegészítő oltalmi tanúsítvánnyal) kapcsolatos jogviták elbírálására lenne joghatósága. A bíróság hatásköre mind bitorlási jellegű, mind érvényességet érintő ügyekre fennállna: eljárhatna bitorlás esetén (ideértve a jogérvényesítéshez szükséges kapcsolódó igények elbírálását is), tárgyalhatna megsemmisítési kérelmeket és ilyen tartalmú viszontkereseteket, nemleges megállapításra irányuló ügyeket, kényszerengedélyeket adhatna közösségi szabadalmakra,

¹³ Working document from the General Secretariat of the Council – Draft Agreement on the European and Community Patents Court and Draft Statute – Revised Presidency text. Brussels, 23 March 2009, 7928/09 PI 23, COUR 29.

¹⁴ Prof. Dietmar Harhoff, Ph.D. (Ludwig-Maximilians-Universität München): Economic Cost-Benefit Analysis of a Unified and Integrated European Patent Litigation System, 2009. február 26.

¹⁵ L. Nyugaton a helyzet változatlan? Jelentés a közösségi szabadalomért vívott állóháborúból címmel az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle e számában dr. Ficsor Mihály tanulmányát, p. 5–26.

valamint dönthetne előhasználati kérdésekben és a közösségi szabadalomhoz kapcsolható „előzetes licencia”¹⁶ ellentételezésével kapcsolatban. Döntéseinek hatálya kiterjedne közösségi szabadalom esetében az EK, európai szabadalom esetében pedig minden olyan szerződő állam területére, amelyekben az érintett európai szabadalmat hatályosították.

2.1.2. A bíróság tanácsai által alkalmazandó jogként a tervezet a Megállapodáson kívül a közösségi jog közvetlenül alkalmazandó rendelkezéseit, az ESZE-t és az ezzel összhangban álló nemzeti jogokat, a szabadalmi jog egyéb nemzetközi jogi forrásait, valamint a közösségi, nemzetközi és nemzeti kollíziós jog normáit rendeli alkalmazni, néhány szabadalmi anyagi jogi szabályt maga is meghatározva.¹⁷

2.1.3. A fórumrendszer első fokát helyi (azaz tagállami) és regionális (azaz több tagállam által közösen működtetett) „divíziók”, valamint egy központi egység („*central division*”) alkotnák. Ez utóbbi bizonyos ügytípusokra nézve kizárólagos hatáskörrel rendelkezne: csak itt lehetne megindítani a közvetlen megsemmisítési kereseteket, a nemleges megállapításra irányuló eljárásokat, valamint a kényszerengedély, illetve az „előzetes licencia” ellentételezése iránti eljárásokat. A helyi vagy regionális divíziók előtt megindított bitorlási perben az alperes által előterjesztett, a szabadalom érvénytelenségének megállapítására irányuló vizontkeresetek kezelésére a tervezet sajátos megoldást irányoz elő (ez az ún. „*split*” vagy „*bifurcation*”): az eljáró tanács dönthet úgy, hogy az ügyet egy műszaki „*pool*”-bíró¹⁸ bevonásával tovább tárgyalja; vagy felfüggesztheti az eljárást, és a megsemmisítési „*per*” a központi divízióhoz utalja; a felek beleegyezésével pedig az egész eljárást átteheti a központi egységhez.

Az eljáró tanácsok alapvetően többnemzetiségűek lennének, és főszabály szerint három tagból állnának, amelyből egy tagot – a tervezet szerint nem feltétlenül műszaki végzettséggel – a szintén a „*pool*” adna. A három éven keresztül évente több mint 50 megindult ügygel rendelkező helyi divízióknál a delegált bíró állandó jelleggel is működhetne.¹⁹ Különlegesen összetett ügyekben a tanács egy negyedik (a „*pool*”-ból” származó, az ügy természetéhez igazodó műszaki végzettséggel bíró) taggal is kiegészülhetne.

¹⁶ L. a közösségi szabadalomról szóló rendelettervezet 20. cikkét.

¹⁷ A Megállapodás külön rendelkezne például arról, hogy mit kell bitorlásnak (illetve „közvetett bitorlásnak”) tekinteni, és felsorolja az európai szabadalmak által biztosított oltalom korlátait is. Sajátos módon azt is előírná, hogy a nem EGT-tag szerződő államoknak a „közösségi szabadalmi anyagi joghoz” kellene igazítaniuk saját jogszabályaikat.

¹⁸ A „*pool of judges*” olyan névjegyzék, amelyben az egyes bírói tanácsokba eseti – vagy bizonyos esetekben állandó – jelleggel kijelölhető európai szabadalmi bírák szerepelnek.

¹⁹ A bűvös „évi 50 ügy” határvonal az átmeneti rendelkezések között is előbukkan: azok a szerződő államok, ahol ezt a küszöböt nem érik el, egy hétéves átmeneti periódusban választhatnak, hogy vagy két „*pool*”-bíró jár el a háromfős tanácsokban is, vagy csatlakoznak egy regionális divízióhoz, hogy elérjék az évi 50 ügy „kritikus tömegét”.

A másodfokot teljes mértékben centralizáltan képzelem el a tervezet: a Fellebbviteli Bíróság öttagú – műszaki és jogi végzettségű bírókból álló – tanácsokban járna el minden ügyben.

2.1.4. A képviseletre vonatkozó szabályok értelmében az eljárásokban a tagállami bíróságok előtt eljárási jogosítványokkal rendelkező ügyvédek és a „megfelelő képesítésű” európai szabadalmi ügyvivők járhatnak el, míg az európai szabadalmi ügyvivőnek nem minősülő nemzeti ügyvivők csupán „kiszegítő” szerephez juthatnának.

2.1.5. Az eljárások főszabály szerint az érintett állam hivatalos nyelvén folynának (a központi divízió előtt „a szabadalom nyelvén”, amely azt az ESHZ-nyelvet jelenti, amelyen az európai szabadalmat megadták), de a felek a bíróság jóváhagyásával megegyezhetnek abban, hogy a szabadalom nyelvén kívánják lefolytatni az eljárást. A felek beleegyezésétől függően a bíróság saját kezdeményezésére is dönthet ugyanígy (*on grounds of fairness and convenience*). A másodfokú eljárás nyelve az elsőfokúéval egyezik meg, kivéve, ha a felek a szabadalom nyelve mellett döntenek vagy a bíróság a felek beleegyezésével másik nyelvet határoz meg.

2.1.6. Az új bíraskodási rendszer költségeit az eljárási illetékek és az Európai Közösség, illetve az egyéb szerződő felek hozzájárulásai fedeznék. A bíróság szervezeti felépítésén túl (Elsőfokú Bíróság, Fellebbviteli Bíróság és hivatal) a Megállapodás az intézményi kérdések között rendelkezik egy döntéshozatali jogkörökkel felruházott Vegyes Bizottság (*Mixed Committee*), egy Költségvetési Bizottság (*Budget Committee*) és egy személyi kérdésekkel foglalkozó Tanácsadó Bizottság (*Advisory Committee*) felállításáról is.²⁰

2.1.7. Tekintettel arra, hogy a közösségi jog értelmezése az Európai Bíróság monopóliuma, az eljáró bírói tanács ilyen aspektusok felmerülése esetén – az elsőfokú eljárásban választható módon, a másodfokú eljárásban kötelező jelleggel – kérdéseket tehet fel az Európai Bíróságnak, amelynek kapcsán az EK-szerződésnek az előzetes döntéshozatali eljárásra vonatkozó rendelkezéseit kell irányadónak tekinteni.

A tervezet korábbi változataiban az Európai Bíróság szerepe más természetű volt (és egyes tagállamok még most is fájlagják, hogy ez a hatáskör kikerült a szövegből): a Fellebbviteli Bíróság döntései ellen lehetett volna hozzá fordulni – kizárólag jogkérdésekben kifogásolva a megtámadott döntést –, hogy egy rendkívüli, harmadfokú eljárás során hagyja helyben vagy semmisítse meg a másodfokú szabadalmi bírói fórum ítéletét.

Akadnak olyan delegációk, amelyek csak úgy látnák biztosítva a közösségi jog elsőbbségének – valamint a közösségi jog értelmezésének monopóliumát az Európai Bíróságra

²⁰ A bírák kinevezésére az összes szerződő fél egy-egy képviselőjéből álló Vegyes Bizottság lenne jogosult, a Tanácsadó Bizottság által összeállított jelöltlista alapján.

ruházó EK-szerződéses rendelkezések – érvényesülését, ha az Európai Bíróság kasszációs jogköre fennmaradna. Mások szerint (és ezt a Tanács Jogi Szolgálat is megerősítette, erről lásd a 2.2. pontot) éppen ez lenne ellentétes az EK-szerződéssel, hiszen az Európai Bíróságot magánszemélyek közötti szabadalmi jogviták elbírálásának végső fórumává tenni egyet jelentene a természetétől idegen feladattal való megbízással, ez pedig az Európai Bíróság egy korábbi véleménye értelmében sem konform a közösségi joggal.²¹

2.1.8. A bírósági jogérvényesítés alapvető rendelkezéseit (ideiglenes és kiegészítő intézkedések, kártérítés, költségviselés, adatszolgáltatás stb.) a tervezet szinte teljes mértékben a szellemi tulajdon-jogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK irányelv szabályozásának megfelelően rendezi.

2.1.9. A Megállapodás hatálybalépése az EU tagállamainak ratifikációs időpontjától függ (és minden bizonnyal az sem közömbös, hogy az EK mikor tud csatlakozni az ESZSZ-hez), az átmeneti rendelkezések értelmében azonban egy hétéves átmeneti időszak alatt az európai szabadalmakkal kapcsolatos jogviták továbbra is indíthatóak nemzeti bíróságok előtt is. A Megállapodás mindezt még azzal egészíti ki, hogy a hatálybalépést megelőzően megadott (sőt: a korábbi bejelentési nappal rendelkező) európai szabadalmak jogosultjai egyoldalú nyilatkozattal „kijelentkezhetnek” a rendszerből (*opt-out*).

2.2. 2008. november 10-én a Tanács Jogi Szolgálat is megküldte írásos véleményét (15487/08 JUR 487 PI 82 COUR 53) a tanácsi munkacsoport tagjainak, amelyben kifejti, hogy noha az Európai Közösségnek számos érintett területen (pl. joghatóság, jogérvényesítés) kizárólagos hatásköre van, a tervezett megállapodás a tagállami kompetenciák jelenléte miatt csak vegyes szerződésként köthető meg, amelynek a jogi alapját a Bizottságnak kell megjelölnie abban az ajánlásban, amellyel a Tanácsot a tárgyalások folytatásáról szóló felhatalmazás kiadását kezdeményezi.²²

A vélemény a második részben az Európai Bíróság tervezett „semmitőszéki” szerepének az EK-szerződéssel való összeegyeztethetőségét elemzi. Megállapítja, hogy a közösségi szabadalmakra nézve az EK-szerződés 229a. cikke alapján elképzelhető, hogy az Európai Bíróság rendelkezzen efféle „harmadfokú” szereppel, az európai szabadalmakra nézve azonban a helyzet már nem ilyen egyszerű. Igaz ugyan, hogy a közösségi jog végső értelmezésére így is az Európai Bíróság lenne jogosult, kérdés azonban, hogy az európai szabadalmak-

²¹ L. a Bíróság 1/92. sz. véleményét az Európai Gazdasági Térségről II. (EBHT 1991., I-2825. o., 32. pont) és a Bíróság 1/00. sz. véleményét. Az EK-szerződés 229a. cikke a közösségi szabadalom (mint közösségi természetű iparjogvédelmi jogosultság) kapcsán még egy ilyen szerepbővülést is lehetővé tenne az Európai Bíróság számára, az európai szabadalmakkal kapcsolatban azonban nincs olyan szerződésbeli rendelkezés, amely ezt legitimálná.

²² Ez csak részben történt meg. Az ajánlásról bővebben l. a 3. pontot.

kal kapcsolatos jogviták harmadfokú elbírálása (magánfelek közötti perek, amelyekben nem csupán közösségi jogot kell alkalmazni) nem olyan hatáskör lenne-e, amely már nem egyeztethető össze az EK-szerződésben foglaltakkal? Annak vizsgálata során, hogy az EK-szerződés által a Bíróságra ruházott hatáskörök lényeges jellemzőit változtatná-e meg egy ilyen szerepbővülés, a Jogi Szolgálat azt állapítja meg, hogy valószínűleg igen, azaz arra a következtetésre jut, hogy az európai szabadalmakra nézve aggályos lehet a kasszációs jogkör biztosítása az Európai Bíróság számára.

Mindezzel együtt úgy vélte, hogy a megállapodás tervezetét az EK-szerződés 300. cikkének (6) bekezdése alapján véleményeztetni kell az Európai Bírósággal is, erre azonban csak akkor érdemes sort keríteni, ha már elkészült a tárgyalási mandátum iránti bizottsági ajánlás.²³

2.3. A megállapodás fentebb ismertetett tervezetével összefüggő, egyeztetett és jóváhagyott magyar álláspont általános (koncepcionális) megállapításai a következők.

2.3.1. Amint azt a 2007. áprilisi induló mandátum is kifejtette, az európai szabadalmi rendszert a hálózatos modell alapján, a közösségi joggal összhangban és – lehetőség szerint – közösségi jogi keretek között, az európai szabadalmi rendszer meglévő intézményeire építve kívánjuk továbbfejleszteni, és elsősorban olyan reformokat szorgalmazunk, amelyek ténylegesen és bizonyíthatóan javítják az európai ipar versenyképességét.

2.3.2. A jelenlegi szabadalmi jogérvényesítési rendszer sokat emlegetett hátrányaiból is kiindulva rögzíthető néhány olyan alapvető követelmény, amelyeket egy új rendszernek feltétlenül teljesítenie kell, illetve a jelenleginél jobban meg kell közelítenie. Ezek a minimális elvárható feltételek magukban foglalják a nemzetközi (európai) szabadalmi jogérvényesítési költségek csökkentését, a fórumrendszer elérhetőségét, hozzáférhetőségét és megközelíthetőségét a kis- és középvállalkozások számára is (földrajzi és eljárási értelemben vett „proximity”), valamint az egységes jogalkalmazás követelményét. Fontos látni azt is, hogy a „fegyverek egyenlőségének” követelményéből következően a „rendszer használói” alatt nem csupán a bitorlási eljárásokat indító szabadalmasokat kell érteni, hanem azokat a vállalkozásokat is, amelyek ki vannak téve a rosszhiszemű vagy alaptalan perbefogás veszélyének.

2.3.3. A jelenleg működő rendszer egyik legnagyobb rákfénéjének kikiáltott „sokszoros pereskedéssel” (*multiple litigation*) kapcsolatban lényeges volna olyan – statisztikai adatokkal

²³ A Bizottság 2009 márciusában előterjesztette a felhatalmazás céljából kiadott ajánlást (l. a 3. pontot), és az Európai Bíróság véleményét kikérő beadvány előkészítése is befejeződött: a cseh elnökség elvi megállapodást hozott tető alá a Bírósághoz fordulás kérdésében, a Jogi Szolgálat pedig elkészítette a beadvány tervezetét, amelyet – munkacsoportos előkészítést követően – a 2009. június 25-i Környezetvédelmi Tanács vita nélküli napirendi pontként fogadott el (erről bővebben l. az 5. pontot).

alátámasztott – elemzést elkészíteni, amely tisztán megmutatja, hogy valós problémáról van-e szó vagy inkább kivételesen előforduló jogérvényesítési módról? A számos országot érintő ügyekben a jelenlegi szabadalmi bíraskodási rendszer keretei között is számtalanszor előfordul, hogy elég egy vagy két jelentősebb fórumon megvívni a csatát ahhoz, hogy a fennmaradó államokban megegyezéssel záruljon le egy-egy jogvitás ügy. Ennek tükrében nem érdektelen szempont az sem, hogy a „jogérvényesítés költségeinek csökkenése” – a jelenlegi magyarországi bírósági illetékek és képviseleti költségek szintjét is tekintve – valószínűleg nem következik be, ha a Bíróság díjait csupán valamivel a legdrágább jogérvényesítési rendszerrel bíró államok költségszintje alá pozicionálják.

2.4. A következőkben a Megállapodás tervzetére tett fontosabb magyar észrevételeket foglaljuk össze röviden. A részletes észrevételek – angol nyelven – a megfelelő hazai egyeztetések lefolytatása után a tanácsai munkacsoportban is köröztetésre kerültek.

2.4.1. A Megállapodásban egyértelműen tisztázni kell, hogy a közösségi szabadalmak az európai szabadalmak speciális fajtáját jelentik, és ezt következetesen meg kell jeleníteni a normaszövegben is.

2.4.2. Az Elsőfokú Bíróság minden eljáró tanácsára egyforma szabályoknak kell vonatkoznuk, függetlenül attól, hogy helyi, regionális vagy központi divízióról van-e szó (valamint a tárgyalat ügyek számától).²⁴ Minden eljáró tanácsban jelen kellene lennie – a jogi végzettségű bírákon kívül – legalább egy műszaki végzettségű bírónak, akit a (nagyraoszt műszaki végzettségű bírákból álló) „pool”-ból kellene delegálni. Az eljáró tanács többnemzetiségű összetétele csupán a Fellebbviteli Bíróságon legyen követelmény.

2.4.3. Magyarország általános fenntartással él a tervezet III/A. fejezetének egésze vonatkozásában. Nem tartjuk elfogadhatónak az európai szabadalmakra kiterjedő szupranacionális szabadalmi anyagi jog létrehozását a Megállapodással, mivel ez alapjaiban változtatná meg az európai szabadalmi rendszert. Ezekhez hasonló „*post-grant*” szabályoknak csak a közösségi szabadalom kapcsán van helyük. Szintén erősen kétséges, hogy egyoldalúan felruházhatjuk-e a közösségi jogot extraterritoriális hatállyal (lásd a tervezet 14a. cikkét).

2.4.4. Az Elsőfokú Bíróság hatáskörei kapcsán fontos megjegyezni, hogy Magyarország nem látja feltétlenül indokoltnak a központi divízió létrehozatalát (különösen nem úgy, hogy bizonyos ügypéldákra nézve kizárólagos hatáskörrel rendelkezik). A bitorlási perekben

²⁴ Előzetes véleményünk értelmében a felhasználóközelség érdekében Magyarországon is fel kell majd állítani egy helyi divíziót.

előterjesztett megsemmisítési vizontkeresetek kezelését (az ún. „split” kérdésköre) álláspontunk szerint ugyanúgy a – megfelelő műszaki szakértelemmel bíró tanácsokban eljáró – helyi/regionális divíziókra lehetne bízni, mint a bitorlás megállapítására irányuló (és az ehhez kapcsolódó) igények elbírálását. Az ügyek szétválasztása (megkettőzése) túl bonyolulttá teszi a rendszert, a központi divízióhoz utalás pedig indokolatlanul távolítja el az eljárást a peres felektől.

2.4.5. Álláspontunk szerint mindazoknak, akik a nemzeti bíróságok (és hatóságok) előtt iparjogvédelmi ügyekben képviselőként eljárhatnak, rendelkezniük kell képviseleti jogosultsággal az új európai szabadalmi bíraskodási rendszer fórumain is. Ennek nem csupán az európai szabadalmi ügyvivőkre kellene korlátozódnia, hanem valamennyi szabadalmi ügyvivőre, aki az említett feltételt teljesíti.

A tervezet által előirányzott képviseleti rezsimben az is előfordulhat, hogy egy iparjogvédelmi ügyekben teljesen járatlan ügyvéd egy adott ügyben rendelkezik képviseleti jogosultsággal, míg egy – az érintett szabadalommal behatóan foglalkozó – tagállami szabadalmi ügyvivő csupán „segítőként” járhat el.

Nem világos, hogy milyen „képzettségre” lehet még szüksége a képviseleti jogosultsághoz egy (európai) szabadalmi ügyvivőnek, valamint az sem, hogy az „EU-tanúsítvány” pontosan milyen jellegű (és milyen közösségi jogi alapon szabályozott) dokumentumot jelent.

2.4.6. Az átmeneti rendelkezések kapcsán Magyarország a minél rövidebb átmeneti időszak mellett foglal állást. Véleményünk szerint három év „felkészülési idő” elegendő lenne, öt évnél hosszabb időszak előírását pedig ellenezzük (a tervezet jelenleg hétéves intervallumot tartalmaz).

Noha a Megállapodás hatálybalépését megelőzően megadott európai szabadalmak (vagy megtett európai bejelentések) speciális kezelésének igényét önmagában megértjük, a szabadalmaskok (illetve bejelentők) egyéni döntésén alapuló „opt-out” lehetőségét határozottan ellenezzük: az átmeneti szabályoknak normatív, valamennyi érintett szabadalomra (bejelentésre) kiterjedő hatályú rendelkezéseket kell tartalmazniuk.

2.4.7. Mindezekhez hozzátehető, hogy álláspontunk szerint az európai szabadalmi bíraskodási rendszer reformja kapcsán továbbra is megfontolásra érdemes lehet a közösségi védjegyrendszerben működő decentralizált, kijelölt nemzeti bíróságokon nyugvó modellel analóg elképzelés. A tagállamok által kiválasztott, „közösségi szabadalmi bíróságként” eljáró nemzeti fórumok rendszerével összefüggésben is felvethetőek ugyan aggályok (a mérnöki jellegű szakmai elem hiánya az ítélezésben, illetve a kevés szabadalmi üggyel rendelkező országok bíráinak alacsonyabb tapasztalati szintje), ám a rendszer használóihoz való közelség és hozzáférhetőség (*proximity and accessibility*) szempontjából talán még jobban is kiállja a próbát, mint egy központosított modell. Különösen így van ez akkor, ha a gyakorlat

nem produkál annyi példát *multiple litigation*re, mint amennyire annak elvi lehetőségéből lehet következtetni, valamint ha figyelembe vesszük a potenciális alperesek pozícióját is.²⁵

3. A Bizottság ajánlása a Megállapodás elfogadására irányuló tárgyalások megkezdéséhez szükséges tanácsi felhatalmazásról

3.1. A 2009. március 23-án kelt bizottsági ajánlás (7927/09) az integrált európai szabadalmi bíraskodási rendszerről szóló nemzetközi megállapodásra irányuló tárgyalások megkezdéséhez kéri a Bizottság részére a Tanács felhatalmazását. A dokumentum bemutatja az európai szabadalmi rendszer mai felépítéséből fakadó problémákat, amelyek forrásaként a közösségi szabadalom mint „*unitary title*” hiányát és a bíraskodás töredezettségét jelöli meg. E problémák jelentős többletköltségekkel járnak mind a jogosultak, mind az alperesek, mind pedig a megsemmisítést kérők számára, nehezen áttekinthetővé teszik a rendszert, valamint jogbizonytalanságot eredményeznek.

Tekintettel arra, hogy az ESZSZ bábáskodása mellett kibontakozó szabadalmi bíraskodásra vonatkozó megállapodástervezet (az EPLA) nem kapott elegendő politikai támogatást, a Bizottság úgy látta jónak, hogy egy vegyes megállapodás (*mixed agreement*) tervezetével rukkoljon elő. E megállapodást az EK és tagállamai kötnék meg az ESZSZ egyéb szerződő államai közül legalább egygel. Az integrált szabadalmi bíraskodási fórumrendszert megteremtő megállapodás az EK tagállamai számára – az EPLA-val ellentétben – nem opcionális lenne, a bíróság hatásköre pedig a közösségi és az európai szabadalmakra egyaránt kiterjedne.

A Bizottság az előzőekből következően is egy csomagban, egymással párhuzamosan képviseli el a közösségi szabadalomról szóló rendelet elfogadását és a bíraskodási megállapodás megkötését. A bíraskodási rendszerről szóló tárgyalások során gyakorolt közösségi hatáskört elsősorban a 2004/48/EK irányelvből²⁶ és a Brüsszel I rendeletből²⁷ vezeti le, de azzal, hogy a „szabadalmi csomagot” az ajánlásban többször a belső piac működését elősegítő eszközként említi, közvetetten az ezzel kapcsolatos kiegészítő hatásköreire is utal.

Az ajánlás a létrehozandó fórumrendszer sarokpontjaiként – amelyekkel kapcsolatban széles körű tagállami konszenzust is feltételez – a következőket jelöli meg.

²⁵ Természetesen ez az elképzelés a jelenlegi tárgyalási fázisban – tekintettel arra, hogy ez a modell az előzőekben nem kapott kellő támogatást, és sem a Bizottság, sem az elnökség nem terjesztett elő ilyen értelmű javaslatokat – nem időszerű felvetés, a jelen cikkben is csupán a teljesség kedvéért szerepel.

²⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve (2004. április 29.) a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről.

²⁷ A Tanács 44/2001/EK rendelete polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról.

- nagymértékben decentralizált elsőfok helyi és regionális divíziókkal, valamint központi egységgel, központosított másodfok;
- egységes eljárás;
- a bírói tanácsok olyan felépítése, amellyel a műszaki és a jogi végzettségű bírák együttes jelenlétével a megfelelő szakértelmet biztosítják (adott esetben az erre a célra létrehozott „pool”-ból történő delegálással);
- a közösségi és az európai szabadalmak bitorlására és érvényességére vonatkozó kizárólagos joghatóság (ideértve a nemleges megállapítást és a közösségi szabadalmakra vonatkozó kényszerengedélyeket is);
- a döntések olyan területi hatálya, amely minden olyan országra vonatkozik, ahol a szabadalmat hatályosították;
- „opt out” lehetőség a függőben lévő és a már megadott európai szabadalmak bejelentői és jogosultjai számára;
- hatáskör a megsemmisítésre, abbahagyásra kötelezésre és eltiltásra, kártérítés megítélésére, ideiglenes és védelmi intézkedések megtételére;
- az Európai Bírósághoz való fordulás lehetősége előzetes döntéshozatal iránt a közösségi jog értelmezésére vonatkozó kérdésekben.

Az ajánlás előíranyozza azt is, hogy az EK-szerződés 300. cikkének (6) bekezdése alapján az Európai Bíróság is kifejtse véleményét a megállapodás közösségi joggal való összeegyeztethetőségéről.

Az ajánlás végül arra kéri a Tanácsot, hogy hatalmazza fel a Bizottságot a megállapodás megkötésére irányuló tárgyalások lefolytatására a mellékelt tárgyalási irányelvek mentén. Az ajánlás értelmében a tárgyalások során a Bizottság a tagállamok képviselőiből álló „különleges bizottsággal” egyeztetne folyamatosan; a nemzeti hatáskörbe tartozó kérdésekben pedig a tagállamoknak lenne koordinációs kötelezettségük egymással és a Bizottsággal – ugyanezen a bizottságon keresztül.

A tárgyalási irányelvek rögzítik a tárgyaló feleket (EK és tagállamok, illetve az ESZE egyéb szerződő államai), valamint azt, hogy a megállapodás a közösségi és az európai szabadalmakra egyaránt kiterjedne. Az *acquis communautaire*-nek való megfelelés kötelezettségét oldaná az a mondat, amelynek értelmében a szabadalmi bíróság létrehozása érdekében a közösségi jog alóli derogációk meghatározására is lehetőség lenne. A tárgyalási irányelvek megemlítik az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali szerepkörét is, és megfogalmazzák azt az igényt, hogy a bíraskodási rendszer létrehozása legyen összhangban a közösségi szabadalom megteremtésével.

3.2. Az ajánlással kapcsolatban kialakított magyar álláspont értelmében Magyarország üdvözölte, hogy a Bizottság elkészítette az ajánlást a tárgyalási irányelvek elfogadása érdekében, amely újabb lépés előre az európai szabadalmi rendszer reformjának nehéz folyamatában. A tárgyalások hatékony lebonyolítása érdekében ezzel együtt tisztázni kell, hogy a tagállami

hatáskörbe tartozó kérdésekben milyen módszerrel zajlanak majd az egyes fordulók, illetve hogy miként lesznek majd szétválaszthatók ezek a kérdések a közösségi hatáskörbe tartozó elemektől, amelyekben a Bizottság lép fel tárgyaló gyanánt.

Szintén pozitívan értékeltük, hogy az Európai Bíróságnak is lesz lehetősége véleményt nyilvánítani a Megállapodás tervezetéről még annak megkötése előtt, hiszen elengedhetetlen követelmény, hogy az EK-szerződéssel való összeegyeztethetőségéhez ne férhessen kétség.

Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy a Megállapodás tervezetével összefüggésben még számos vitás kérdés maradt fenn (ilyen például a központi divízió szükségessége és hatásköre, de a bejelentői/szabadalmi *opt-out* lehetősége és még számos egyéb témakör is), és még korai lenne konszenzusról vagy politikai megállapodásról beszélni. A tárgyalások folytatására vonatkozó tanácsi felhatalmazásnak a Bizottság részére történő megadása éppen ezért nem jelentheti azt, hogy a fennálló nézetkülönbségek kapcsán Magyarország ne tartaná fenn eddigi álláspontját, vagy hogy a legutóbbi szövegváltozattal jelenlegi formájában egyetértene.

A magyar álláspont szerint sokat segítene az is, ha a francia elnökség által megígért, a tagállami észrevételeket valamilyen (pl. lábjegyzetes) formában tükröztető szöveg készülne a Megállapodás tervezetéről, illetve ha a delegációk tájékoztatást kaphatnának arról, hogy az elnökség milyen ütemterv szerint és munkamódszer mentén képzelel el a Megállapodás szövegének véglegesítését.

4. Az integrált európai szabadalmi bíraskodási rendszer bevezetésének költség-haszon elemzéséről készült tanulmány

4.1. 2009 februárjában a delegációk megismerhették Dietmar Harhoff professzor (Ludwig Maximilian Egyetem, München) tanulmányát, amely az integrált európai szabadalmi bíraskodási rendszer bevezetésének költség-haszon elemzését tartalmazta. A professzor tanulmányában maga is elismeri, hogy átfogó adatbázis híján rendkívül nehéz volt megtalálni a megfelelő kiindulópontokat a használható következtetések levonásához. A szerző a szabadalmi perek felesleges megkettőzése („*duplication*”)²⁸ kérdésében szintén csak feltevésekkel és becslésekkel tudott dolgozni, és a peren kívüli egyezségek költségei sem könnyítették meg a dolgát. Az új bíraskodási fórumrendszer költségei is nehezen mérhetőek fel, hiszen nem tudjuk még, mekkora ügyforgalommal fog dolgozni az új típusú bíróság.

²⁸ A *duplication* nem csupán az azonos tényállással rendelkező ügyeket jelenti, hanem minden olyan ügyet, amely nem jött volna létre, ha egy korábbi ügyet egy integrált bírói fórum bíralt volna el.

Harhoff professzor tanulmánya az európai szabadalmi peres eljárásokra vonatkozóan fel-lelhető irodalmi adatok, a jelenlegi tagállami szabadalmi bíraskodási rendszerek struktúrája, valamint az új, egységes európai szabadalmi bíróság kialakítására irányuló tárgyalások jelenlegi állása (illetve a fennmaradt vitás kérdések) alapján kívánja bemutatni, hogy az új fórumrendszer minden forgatókönyv alapján (még a „legkonzervatívabb” becslésekkel is) kizárólag megtakarításokat hozhat az európai szabadalmi rendszerben.

Leírja, hogy a szabadalmi jogviták csupán a szabadalmak egy töredék részét érintik, és ezeknek a jogvitáknak is csupán egy része kerül bíróság elé, a bíraskodási szabályok kialakítása azonban mégis kulcsfontosságú az egész rendszer szempontjából, mivel ezek vissza is hatnak a piaci szereplők magatartására (pl. az olcsóbb bíraskodás több ügyet hoz magával). Az is igaz, hogy a peres eljárások számának emelkedése egyaránt jár pozitív és negatív hatásokkal. A jelenlegi töredezett rendszer gazdasági, innovációs és hatékonysági szempontból is terhesnek minősíthető, a *status quo* fenntartásával a megadott szabadalmak számának emelkedéséből következően pedig ez a helyzet pedig csak súlyosbodhat.

Az egységes szabadalmi bíraskodási rendszer a megkettőzések elkerülésével és a pereskedési költségek alacsonyabbá tételével (legalábbis a legdrágább rendszereket működtető tagállamokhoz képest),²⁹ valamint a döntések földrajzi hatályának kiterjesztésével várhatóan emelkedést hoz majd a „keresleti” oldalon.

A professzor a számításaihoz különböző forgatókönyveket vázolt fel, amelyekhez (a pereskedésnek „kitett” szabadalmak számának és a *duplication* mértékének megbecslése érdekében) kiindulásul a németországi adatokat használta fel. A gyógyszeripar szabadalmi szempontból különleges képet mutat, de azzal kapcsolatban több adat áll rendelkezésre, ezért arra nézve külön következtetések is levonhatóak.

A tanulmány szerint fontos előrelépés lenne a megadott szabadalmak minősége és értéke növelésében, ha egységes megsemmisítési eljárást lehetne bevezetni, amellyel elkerülhetővé válnak az egymással ellenkező eredményre jutó nemzeti eljárások által okozott következetlenségek és bizonytalanságok is. A professzor megállapításai szerint az integrált európai szabadalmi bíraskodási rendszer létrehozása a „stratégiai” pereskedést, a „szabadalmi szörnyetegek” (*patent trolls*) tevékenységét, valamint a kvv-k magatartására ható prohibítív pereskedési költségeket és a szabadalmi tárgyú bírósági eljárások túlzott komplexitását egyaránt mérsékelné.

A tanulmány arra a következtetésre jut, hogy a munkacsoportnak folytatnia kell a munkálatokat, és megfelelő strukturális döntésekkel a lehető legnagyobb hatékonyságú szervezetrendszert kell kialakítania annak érdekében, hogy a szabadalmi rendszer bírósági „ága” is az innovációt szolgálja Európában.

²⁹ A megtakarítások két elemből állnak össze: a duplication elkerüléséből származó költségcsökkenésből és az integrált rendszer alacsonyabb költségéből.

4.2. A 4.1. pontban röviden ismertetett tanulmányban foglaltakra vonatkozóan a magyar delegáció – az egyeztetett tárgyalási álláspontokkal összhangban – a következő észrevételeket tette.

- Az elemzés maga is elismeri, hogy nem áll rendelkezésre elegendő és kellően megbízható adat, illetve hogy számos kérdés és összefüggés még tisztázásra, feltárássra szorul. A tanulmány következtetései, előrejelzései ezért szükségképpen spekulatívak, feltevésekre épülnek, illetve csupán hozzávetőleges becslésekre hagyatkoznak. Mindez óvatosságra int a tanulmány eredményeinek értékelése során.
- Bármelyik lehetséges forgatókönyvet vesszük is alapul, a jövőendő európai szabadalmi bírósági rendszer bizonyosan drágább lesz, mint a jelenlegi szabadalmi bíraskodás Magyarországon.
- A jelenlegi és a jövőbeli bíraskodási rendszer összehasonlítása során a tanulmány – úgy tűnik – nem azonos költségeket vet össze. Kétséges, hogy a jövőendő európai rendszer költségei redukálhatók-e csupán a bíróság működési költségeire; számolni kellene a felek oldalán várhatóan jelentkező (pl. emelkedő hivatásos képviselői vagy utazási) költségekkel is. A tanulmány szinte kizárólag a felperesek és a létrehozandó bíróság nézőpontjából vizsgálja a költségeket és a hasznokat; a potenciális alperesek szempontja mintha háttérbe szorulna.
- Helyesen mutat rá a tanulmány a szabadalmi rendszer egyes diszfunkcionális jelenségeire (*patent trolls*, *patent thickets*, triviális „találmányokra” adott, „gyenge minőségű” szabadalmak). E jelenségek az USA szabadalmi rendszerében harapóztak el, de jelenleg még nem jellemzőek Európa szabadalmi köreiből. Figyelemre méltó történeti tanulság, hogy e negatív tendenciákat az USA-ban épp a szabadalmi felsőbíráskodás szövetségi centralizációjával, a CAFC 1982. évi létrehozásával hozzák összefüggésbe, és nem kis részben a CAFC túlzottan szabadalom-párti („*overly pro-patent*”) megközelítésének tudják be őket.
- Maga a tanulmány is igazolja: csupán eltúlzott félelmeken alapul Európában a „*multiple litigation*” folyamatos felemlégetése. Valójában csak elvétve fordul elő, messze nem ez a jellemző. A duplikált ügyek csupán 11%-ában születtek „ellentmondásos” ítéletek (nem kizárt, hogy eltérő ténybeli és jogi háttérrel), ami kifejezetten jó aránynak mondható, semmi esetre sem látszik alátámasztani a helyzet rendezése iránti sürgető igényt. A „*wasteful duplication*” – már amennyire létezik –, illetve a jelenlegi nemzeti rendszerek működése valójában ahhoz is hozzájárul, hogy a tagállamok működőképes, a helyi innovációs kapacitást kiszolgáló és életben tartó szabadalmi „infrastruktúrát” (hivatásos képviselőket, szakosított bírákat, iparjogvédelmi hatóságokat) tartsanak fenn. A tanulmány nem vizsgálja azokat a károkat, amelyeket a centralizált európai bíraskodás kiépülése hozhat e struktúrákban.
- Fontos – és magyar szempontból különösen figyelemre méltó – tanulsága a tanulmánynak, hogy a szabadalmi jogviták többsége a mai Európában a gyógyszeripar te-

rületére – az ún. innovatív és a generikus gyártók közötti jogi csaták mezejére – összpontosul. A központosított rendszer – a tanulmány feltevése szerint – elvileg mindkét „tábornak” kedvezhetne; a tanulmányban felrajzolt kép azonban csalóka. A „támadó” fél tipikusan az innovatív, szabadalmas gyógyszercég és a „megtámadott” a generikus gyártó. Igaz, hogy a generikusok is nagy számban kezdeményeznek – megsemmisítési – jogvitákat, de ez a részükről csupán a védekezés első számú, leggyakrabban használt eszköze. A szabadalmi bíráskodás centralizációja nyilvánvalóan az innovatív multinacionális gyógyszercégek érdekében állna (nem véletlen, hogy a bíráskodási megállapodás tervezete épp a megsemmisítési ügyek központosítását irányozza elő).

- Érdemes üdvözölni a tanulmány jó irányba mutató egyes megállapításait. Ezek közé tartozik hogy
  - kimutatja a decentralizáció és a meglévő struktúrákra (a nemzeti bíróságokra) való támaszkodás előnyeit;
  - pártolja a szabadalmi ügyvivők önálló képviselői jogosultságát (igaz, csak az európai ügyvivőknél);
  - síkra száll a műszaki végzettségű bírák bevonása mellett;
  - ellenzi, hogy a bíróság kizárólag a felek által lerótt díjakból, illetvekekből „tartsa el” magát, és üdvösnek ítéli a közösségi költségvetésből történő finanszírozást;
  - óv a túlzottan szabadalompárti bíráskodás kialakulásától, és e szempontot még a bírák kiválasztása során is érvényesítené.

5. Az elnökség munkaanyagai az Európai Bíróság megkereséséről

5.1. A cseh elnökség 2009. április 24-i keltezéssel munkaanyagot készített az Európai Bíróságnak az egységes európai szabadalmi bíráskodásról szóló megállapodás tervezetere vonatkozó, annak az EK-szerződéssel való összeegyeztethetőségéről szóló véleményének kikéréséről (9076/09). A dokumentum az előzmények ismertetése körében leírja, hogy a Megállapodás tervezetével kapcsolatban több delegációnak is közösségi jogi aggályai vannak, és ezért szívesen látnák, ha az Európai Bíróság is véleményezhetné a szöveget, valamint hogy a Tanács Jogi Szolgálat 2008. novemberi véleményében szintén úgy vélte: a tervezet – amint elkészült a tárgyalási mandátum iránti bizottsági ajánlás – az EKSZ 300. cikkének (6) bekezdése alapján be kellene mutatni az Európai Bíróságnak is.

Az elnökség jelzi azt is, hogy álláspontja szerint a Megállapodás tervezete elég kimunkált már ahhoz, hogy az Európai Bíróság véleményt nyilváníthasson róla, és mivel már a bizottsági ajánlás is rendelkezésre áll, nincs akadálya a kérés elkészítésének. Tekintettel arra, hogy a Bizottság nem érzi aggályosnak sem a jogi alapot, sem pedig a tervezet közösségijogkonformitását, a legcélszerűbb, ha a kérést a Tanács terjeszti elő.

Az elnökség álláspontja szerint az nem vitatható, hogy fennállnak bizonyos közösségi hatáskörök a Megállapodás kapcsán, és azt sem kérdőjelezi meg senki, hogy itt csakis vegyes megállapodás megkötéséről lehet szó. A Bírósághoz benyújtandó kérdésben ezért inkább az EK-szerződéssel való összhangra, illetve az Európai Bíróságnak az új szabadalmi bíraskodási rendszerben betöltendő szerepére vonatkozó kérdésekre fókuszálnának (különös tekintettel arra, hogy egyes tagállamok fájlnának, ha a Bíróság nem rendelkezne harmadfokú, „semmítőszerű” jogkörökkel).

Az elnökség az eljárást két lépcsőben képzelte el: a kérés megtételére vonatkozó dokumentumot külön is a Versenyképességi Tanács 2009. május 28–29-i ülésének napirendjére vetette, és az ott meghozott pozitív döntés („elvi megállapodás”) alapján látott neki a Bírósághoz benyújtandó – a Tanács Jogi Szolgálatával által elkészítendő – memorandum munkacsoporti szintű egyeztetésének. Ezt a megközelítést a Tanács szellemi tulajdonért felelős munkacsoportja május 8-i ülésén nagy többséggel támogatta, a Versenyképességi Tanács ülésére szánt dokumentumot azonban egyszerűsítették, hogy kezelje a felteendő kérdések természetére vonatkozó különféle tagállami észrevételeket.³⁰

A Tanács Jogi Szolgálatával a 2009. május 8-i ülésen felhívta a figyelmet, hogy valójában csak kétféle dologra vonatkozó kérdés terjeszthető a Bíróság elé: az egyik a tervezett szerződés összeegyeztethetősége az EK-szerződéssel, a másik pedig a közösségi szervek hatásköre arra nézve, hogy bizonyos megállapodásokat megköthetnek-e – eltérő esetben ugyanis a kérés nem fogadható el. Véleményük szerint mindkét kérdést érdemes lenne feltenni, mert ezek alapján a Bíróságnak lehetősége lenne a jogi alapról is véleményt nyilvánítani.

Az elnökség álláspontja szerint a Bírósághoz benyújtandó kérdésben azt a kérdést kell feltenni, miszerint a megállapodás tervezete összeegyeztethető-e az EK-szerződéssel – minél tágabb megfogalmazással, hogy a Bíróságnak a válasz elkészítésekor legyen mozgástere az összes releváns közösségi jogi kérdésre kitérnie.

5.2. A Versenyképességi Tanács 2009. május 28-i ülésén elvi megállapodásra jutott azzal kapcsolatban, hogy a Tanács – az EK-szerződés 300. cikkének (6) bekezdésével összhangban – kérje ki az Európai Bíróság véleményét az Európai és Közösségi Szabadalmak Bíróságáról szóló nemzetközi Megállapodás tervezetének közösségi joggal való összeegyeztethetőségéről. A Versenyképességi Tanács ennek érdekében felkérte a Tanács Jogi Szolgálatát az Európai Bírósághoz benyújtandó beadvány tervezetének elkészítésére, amelyet a szellemi tulajdonért felelős tanácsi munkacsoport szabadalmakkal foglalkozó formációja 2009. júni-

³⁰ A cseh elnökség 2009. május 8-i keltézéssel elkészítette az áprilisi 9076/06 számú munkaanyag átdolgozott és rövidített változatát (9550/09), amelyet a COREPER I 2009. május 15-i ülése tárgyalt. A COREPER ülésén elhangzottak alapján az elnökség még tömörebb (és általánosabb megfogalmazású) papírt tár a Versenyképességi Tanács 2009. május 28–29-i ülése elé (9669/09).

us 12-i ülésén vitatott meg.³¹ A munkacsoporti ülésen elhangzottak fényében a Jogi Szolgálat részben átdolgozta a beadványt,³² amelyet a Környezetvédelmi Tanács június 25-i ülésén vita nélküli napirendi pontként elfogadott.

A beadvány a „Háttér” részben röviden ismerteti a (létező) európai és a (tervezett) közösségi szabadalom jogintézményének főbb vonásait, valamint ezekkel összefüggésben történeti áttekintést ad az európai szabadalmi bíraskodási rendszer megreformálására tett erőfeszítések korábbi állomásairól és a témában született tervezetekről, kitérve a jelenleg tárgyalt nemzetközi megállapodás tervezetének főbb jellemzőire is (a részleteket lásd a 2. pontban).

A beadvány a létrehozni kívánt fórumrendszernek a közösségi jog autonómiáját (és értelmezési egységét) érintő aspektusait domborítja ki. Ezek kapcsán különösen fontos szerepet játszik az, hogy az Európai Bíróság milyen minőségben jelenik meg az eljárásokban: egy korábbi tervezet szerint a Bíróság egyfajta harmadfokú „semmitőszék” gyanánt járt volna el, de az ezzel kapcsolatos aggályok miatt a jelenlegi szövegben már „csupán” előzetes döntéshozatali kérdések megválaszolásáért felelős szervként élne értelmezési monopóliumával. A lényegesen különböző fogantatású európai és közösségi szabadalmak egységes kezelése miatt számos egyéb jogi kérdés is felmerül a tervezettel kapcsolatban: többek között ilyennek minősül az alkalmazandó jog meghatározása, valamint az EK-szerződésnek az Európai Közösség hatáskörét megalapozó cikkének alkalmassága a megállapodás megkötésére.

Az elfogadhatóságról szóló részben a memorandum ismerteti a vélemény kikérésének előfeltételeit (és azok teljesülését), és kiemeli, hogy a Bíróság véleménye nem csupán a megállapodás EKSZ-konformitásának, hanem a közösségi hatásköröknek a vizsgálatára is kiterjedhet.

A Megállapodás céljainak összefoglalása körében a beadvány a jogbiztonság fokozását (az azonos szabadalmat érintő, de eltérő kimenetelű nemzeti bírósági eljárások elkerülése) és a párhuzamos jogérvényesítés kiküszöbölése által a szabadalmasokra rótt pereskedési terhek csökkentését emeli ki. A dokumentum a bírósági jogérvényesítés, illetve a nemzetközi magánjog tárgyában elfogadott közösségi jogszabályok felsorolásával kívánja megmutatni, hogy – a tagállamiak mellett – komoly közösségi hatáskörök állnak fenn a Megállapodás megkötésére.

³¹ A Jogi Szolgálat a szöveg bemutatásakor hangsúlyozta, hogy ez egy jogi-technikai természetű anyag, amelynek nincs és nem is lehet politikai tartalma. Idáig csak nagyon ritkán alkalmazták az EK-szerződés 300. cikkének (6) bekezdése szerinti véleménykérés jogintézményét: összesen 14 alkalommal került erre sor, és két eset kivételével mindannyiszor a Bizottság terjesztette elő a kérést. Ennek fényében nemigen fordult még elő, hogy a beadványt munkacsoporti szinten egyeztetették, de nem szabad szem elől téveszteni, hogy ez a Jogi Szolgálat beadványa, nem pedig tanácsi következtetés, így tartózkodni kell attól, hogy „position paper”-ré alakítsuk, vagy hogy állást foglaljunk a feltett kérdés(ek) és felvetett kérdések kapcsán.

³² Az Európai Bíróság véleménye iránti kérelem az egységes szabadalmi bíraskodási rendszer létrehozásáról szóló tervezett megállapodásnak az EK-szerződéssel való összeegyeztethetőségére vonatkozóan (11125/09 JUR 292 PI 56 COUR 55), kelt 2009. június 18-án.

A „Jogi elemzés” rész a Megállapodás és a közösségi jog együttes alkalmazásának átfedéseit és lehetséges ellentmondásait ismerteti, kitérve arra is, hogy aggályos lehet, ha a Közösségen kívüli bíróságoknak kell (a létrehozni kívánt Európai és Közösségi Szabadalmak Bírósága keretében) közösségi jogot alkalmazniuk és közösségi szabadalmakat érintő döntéseket hozniuk. A beadvány a választott jogi megoldást az EK-szerződés 229a. cikkének tartalmával is összeveti (ez a rendelkezés a közösségi iparjogvédelmi oltalmi formák kapcsán gyakorolható bíraskodási határokörök Európai Bíróságra ruházásának lehetőségét teremti meg), és külön pontot szentel a közösségi jog elsőbbségével összefüggő kérdéseknek.

Nem hanyagolható el a kérdés, hogy összeegyeztethető-e a közösségi joggal egy olyan, nem közösségi fogantatású bírói fórumrendszer, amely – többek között – közösségi jog alkalmazására hivatott, és az sem közömbös, hogy a Megállapodás által felvázolt rendszer (benne az Európai Bírósággal mint előzetes döntések meghozatalára jogosult instanciával) a 229a. cikk megkerülését jelenti-e, vagy pedig éppen ellenkezőleg: az abban foglalt felhatalmazás által nyújtott mozgáster korlátozott kihasználásáról beszélhetünk-e.³³ Szintén a 229a. cikkhez kapcsolódik az a dilemma is, hogy a Megállapodás megkötése értelmezhető-e az abban foglalt közösségi hatáskör gyakorlásának, és ha igen, ez nem ütközik-e az EK-szerződés rendelkezéseibe (különös tekintettel a „szükségesség” kritériumára akkor, ha csakis a nem közösségi jogi alapú európai szabadalmak azonos ítélkezési ernyő alá vonása miatt kerül sor ennek a módszernek az alkalmazására).

A beadvány foglalkozik az Európai Bíróságnak mint a közösségi jog értelmezéséért és elsőbbségének biztosításáért felelős intézménynek a Megállapodásban betöltött szerepének az ellentmondásosságával is (lásd a 2.1.7. pontban kifejtetteket).

Maga a Bíróságnak feltett kérdés a 300. cikk (6) bekezdése alapján megfogalmazva, a lehető legáltalánosabb formában szerepel a beadványban; a dokumentum végén pedig (a mellékletek³⁴ felsorolását megelőzően) két „eljárési javaslat” szerepel: az első az eljárás „soron kívüli” lefolytatását indítványozza, a másodiknak a Bíróság általi elfogadása esetén pedig a tagállamok írásbeli véleményét nyújthatnak majd be a Bíróság részére, amelyben kifejtethetik saját pozíciójukat.

5.3. Magyarország szinte kezdettől fogva támogatta (sőt: szorgalmazta), hogy az Európai Bíróság az EK-szerződés 300. cikkének (6) bekezdése értelmében nyilvánítson véleményt a

³³ Az EK-szerződés 229a. cikke értelmében a Tanács „olyan rendelkezéseket fogadhat el, amelyek a Bíróságot – a Tanács által meghatározott mértékben – hatáskörrel ruházzák fel” a közösségi iparjogvédelmi jogosultságokkal összefüggő jogviták esetében. A beadvány ezzel összefüggésben olyan megközelítést is elképzelhetőnek tart, amely szerint az előzetes döntéshozatali jogkör tulajdonképpen a 229a. cikk szerinti „felruházás” egy korlátozott formáját valósítja meg.

³⁴ A közösségi szabadalomról szóló rendelet tervezete, a bíraskodásról szóló megállapodás tervezete, valamint a Bizottságnak a tárgyalások megkezdéséhez szükséges tanácsi felhatalmazás megszerzése iránt előterjesztett ajánlása.

Megállapodás tervezetéről, azaz nyilatkozzon annak a közösségi joggal való összeegyeztethetőségéről, különös tekintettel a Bizottság által megjelölt közösségi jogalapra (EK-szerződés 308. cikk) és az Európai Bíróság szerepére az új típusú bíráskodási rendszerben.³⁵

Tekintettel a magyar tárgyalási álláspontokban is kifejtett aggályokra, a magyar kormányzat – amennyiben az Európai Bíróság helyt ad a második „eljárási javaslatnak” – előreláthatólag élni kíván a tagállami írásos észrevételek küldésének lehetőségével.

5.4. Az Európai Bíróság véleménye fontos iránymutatást jelent majd a két szabadalmi „ikerdosszié” további sorsát illetően, és a tárgyalásoknak az a szakasza sem lesz érdektelen, amikor a delegációknak már a hivatalos javaslatná (illetve szerződéstervezetté) érő dokumentumokról kell véleményt nyilvánítaniuk. Addig is, amíg a Megállapodás szerinti bíráskodási rendszer megteremtéséhez szükséges politikai és szakmai kompromisszumok formálódnak,³⁶ az egymásra épülő tervezetek kártyavára egyre csak épül (a svéd elnökség például épp a napokban köröztette a létrehozni kívánt bíróság eljárási szabályzatának első tervezetét).

Miközben azonban lélegzetvisszafojtva nézzük, hogy érkezik-e valamelyik irányból olyan fuvallat, amely az építményt romba döntve újra hosszú évekre megakasztja az európai szabadalmi rendszer megreformálására irányuló folyamatot, azt sem szabad elfelejtenünk, hogy még ha létre is jön az újfajta rendszer, a címben említett mitikus teremtmény életképességéért való aggodalmakat ez még nem oszlatja el.

³⁵ Magyar részről több ízben – mind munkacsoporti, mind COREPER-szinten – elhangzott, hogy célszerűbb lenne mindkét lehetséges témában megkeresni a Bíróságot, azaz nem csupán a megállapodástervezetnek az EK-szerződéssel való összeegyeztethetőségét kellene vizsgálat alá vetni, hanem az Európai Közösség szerződéskötési hatáskörét is, ami az alkalmazni kívánt jogi alapra vonatkozó kérdések tisztázását is elősegíthetné. Az elnökség ezzel szemben úgy vélte, hogy az „the request should be framed broadly to encompass all relevant legal issues” megfogalmazás fedi ezt a kérdéskört is; a kompromisszumos szövegjavaslatban pedig már nincs ezt követő külön utalás a közösségi joggal való összeegyeztethetőségre. A beadványban megfogalmazott kérdés általánossága mindenesetre lehetőséget hagy a Bíróságnak arra, hogy minden relevánsnak ítélt kérdésben kifejtse véleményét.

³⁶ Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy a Megállapodás rendszere az ESZE módosítását, valamint az EK-nak az ESZSZ-hez való csatlakozását is igényli.